

Indult BÉTSBÖL Szombaton 26. Május. 1787.

Hazánkbeli Tudósítások.

Uj olosvár. 9. Máj. „Kezdik minálunk-is már va-
 lahára a' Városokat, és a' Városok' Tisztviselőit
 jobb rendbe szedni, és állandó újj lábra állítani. It-
 ten a' mi Városunkban két újj Város-izólga (örzö)
 házak építették a' Város ékeségére frantzia fedél alá
 2 ablakra deszkából; edgyik a' piatzra, másik kö-
 zép útszába, a' régi vagyon az óh-várban, de a'
 mint az híre zúg, az edgyik Kaliba el-rontatik közép
 útszából; minthogy minden órán a' Senátorok' száma-
 is meg-kisbebedik, és edgyütt folytatik az igazga-
 tás; ezután Polgár-mester nem fog-lenni, és 2 Sená-
 tor T* és A* ki-maradnak. — Nagy örömmel olvas-
 tuk a' Magyar Országgi Ref. Kollégyiomokról azt a' tu-
 dósítást a' Kurirnak; mellyszerént, F. Urunk pa-
 rantsolatjára, a' német nyelvnek (melly nélkül ezu-
 tán

tán minden Silentziárius a' Hazában) fel-állításában és tanulásában olly szorgalmatosok; mellyet bár Erdélyben is követnének, nevezetesen itten: de itten még a' régi Scholástikumi dolgok folynak, csak a' *quidditas* forog a' Deákok szájában, és még a' régi törvény szerént, szedik a' deák szóért a' garast a' Kollégyiomokban. Semmit roszszabbul nem tanulnak a' Deákok, mint a' német nyelvet, minthogy többen vagynak a' kik a' régi Deákokat dítserik; a' melly ugyan elég szép-is magában; de csak az eddig való világra tartozott, már ma semmit sem ér a' Konyhában. — A' szegény Német Professor P. M. Úr eleget törekedik, hogy használhasson a' Hazának; de semmire sem mehet: mert semmi hatalma nintsen a' Kollégyiomban, sőt nem-is Professornak, hanem csak Magisternek írják: hólott's t. — A' Templomokban ugyan már, edgy Pap' hite nélkül vétkezett bűnös-is fekete palástban az óltár előtt nem áll Ekkléziát követni; de még itt a' szegény Deákok a' Kollégyiomban meg-követik a' régi óh világ szerént. Edgy ifjú Borbélyné Sz. I.—né kétség-kivül a' Krisztélyt tovább nem szenvedhetvén, Tiszt. Apja és Bátyja segítsége által el-szökik a' napokban Kolosvárról; más nap az Ura, hogy a' gyalázatot magáról el-háríthassa, addig futkos minden felé szégyelletiben, míg nem edgy szegény Deákra akadt, ki éppen annál a' háznál lakván másod magával, ollykor a' menyetskével, mint ifjú ember, beszélggett, és a' mint *ex rigorosa inquisitione* ki-tetfzik, vagy kétszer mások láttára meg-is tsókolta; e' szerént a' régula szerént: — qui dedit osculum, non minus ipsa dabit — ezen gonosz tsekedetéért a' leg-igazabb ítélő szék előtt arra ítélteték, hogy kövesse-meg a' Kollégyiomot, mellyet nagy ortza pirulással meg-is tselekedék szegény az edgy pár tsókért: de e

mi nagyobb, csak alig, hogy úti laput-is nem huzatának tszimájába. — A' nagy földmérés miatt igen kevés Deák van most az Oskolákban: a' Kollégyiomok egészfen el-széledtenek, és már fokban meg-is házafodtanak közüllök; még-is az el-múlt hetekben hármat tsapának-ki azért, hogy ifjúi tüzek miatt fejé néppel mulattanak. Két Neutrálístát-is jól meg-vágva páltzával, ki-tsapának. Ugyan erejekben vagynak a' régi szokású törvények! a' belső értelemben; noha már most a' külső törvény-székeken tolvajságért sem mindenek kapnak annyit, mint itt kitsiny dologért. — Szinte el-is felejttem! hát már meg-marad-é mind végig a' Toga? meg, a' mint mutattya, és a' Ref. Deákoknak e' nélkül a' Kollégyomból ki-menni nem szabad; mert ha a' K — — — Ur meg-lattya, maga feladja 's meg-büntetteti; de vailyon kérdezi-é azt: hogy tanuljátok a' német nyelvet? már ez más kérdés! — A' Hunyad-Vármegyei tolvajoknak, hogy edgybe kezdenek gyűlni újra prédálásra, és már prédáltanak-is, itt igen nagy híre van, és bizonyos-is. Már innen a' Rabokat viszik Szamosújvárra; mert már ezeknek számaok igen sokra szaporodott, és minden nap szaporodik. A' Hadi nép itten szorgalmatoson készül a' Márs tudományára.

Kalotsa: „Itt minden felé a' tolvajok' prédáló fergéről beszéllenek; kik Magyar Országának bizonyos részeiken, valamint Erdélyben, közönséges félelmet okoznak: de mi Kolotsán (*Cantabit vacuus coram latrone viator*) ezektől semmit sem félünk. Ne tsudálkozzék az Ur, hogy olly szük a' Körmötzi nálunk; mert 19-dikén Júliusnak 3 esztendeje lélzen már, hogy a' mi valóságos édes Atyánk és Fő-Puspökünk G. Patatsits meg-hólt, ki minden esztendőben leg-
alább

alább 40 ezer forintot engedett közöttünk forogni; mellyből fok lakosok és mester-emberek éltenek esztendőn által. Ezen érzékeny árva forunkat ezen 3 esztendők alatt még más nyomattatások-is tetézték; mert a' fok árvizek a' szegény parasztnak minden gabonájoknak és szinájoknak felét nem tsak el-vette, hanem a' mit meg hagyott-is, azt olly meg-romolva hagyta, hogy fok barmaink' és ezer juhainknak el-kelleték vészni. Mit esznek a' városi lakosok, ha a' falusi parasztnak magoknak sints mit enni? Kinek dolgoznak, és kitől vesznek eledelt magoknak? gyakran egész héten nints mit dolgozzunk, és ha más módot nem találunk élelmünkre, kintelenittünk minden tselédjeinkkel edgyütt más Városba költözni. — A' minapi fogjok hajójával Magyar Országra örökös hajóhuzásra vitetett szerentsétlen *Kroppenberger* meghala Pesten guta-útésben, és tovább nem vitetetheték. Jól járt!!! — *Pofonyban Kuntz Úr* azon közönséges mondást: senki a' febes víz ellen nem úzhat, a' napokban szerentséfen meg-tzáfolá; mert edgy 19 ölnyi hozzáságú és 2 ölnyi szélességű 90 máfa terével meg-terhelt hajóval, az oda gyűjtött fokaságnak szeme láttára fel-felé evez vala. — Ezen hajó, ha még némelly akadályai el-háríttathatnak, nagyon hasznos lehet jövődöben. — Edgy koporsó tsináló eleven *Koporsó* (paraszt) nem régitben 6 *Koporsót* vitt vala szigetre *Máramorosba* árulni; 4-et tsak hamar el-adván, az ötödikbe edgynehány napok múlva maga mene lakni; a' hatodikba pedig nyúgfszik *Hadi-Kommisárius Boserhammer Úr*.

Halgassuk-el a' ki-dobólt Török háborút.

És minekutána a' mi *F. Monárkháknak* ezen hónapnak 15-dikén *Kerfonésusba* lett szerentsés meg-érke-

érkezéséről mindeneket dudósítani bátorkodnánk, sőt ő Felségét a' jövő hónapnak közepe felé a' Bétsi Publikumtól nagy óhajtafsal visszavárni értenők, lássuk a' magok bőrökbe már régtől fogva nem férő frígyes Hollandusokat, és a' Belgiumbélieket. Az elsők között, az edgyesült nevet viselő tárfaságnak edgyefség kötelei, a' már rég benne lévő fene által úgy öszve rágattak, hogy az edgy mással való ellenkezésnek és vérontásnak minden nap nagyobb példáit láthattuk közöttök: edgyik Tartomány fegyveres erővel mégyen a' másikra; ölik vágják edgy mást. Az Utrekti új Tanátsofok, a' múlt hónapnak 26-dikán, magok mulattságoknak okáért azt akarván megpróbálni: mennyi vitézség lakik városokban, és mi lenne belőlök, ha véletlenül az ellenség rájjok ütne? dél-előtti 12 órakor véletlenül minden Tanátsház eleibe helyheztetett ágyúikat 7-szer edgy másután kitézelék; mellyre természet szerént leg-ottan az egész város fel-ládzsdván, 8 Kompániának Siposfi és Dobosfi minden útzákon lármát ütének, a' toronyban lévő vígyázók a' harangokat lármára huzák, és minden lakosok és katonák fegyverben a' magok fegyverkező helyekre szaladának. Edgy órakor dél-után megint minden ágyúk keményen meg-töltetének, és a' tüzelésre egészzen el-kézfíttetének, a' Kompániák isatázó formát képzelő sort állának, egész nap a' képzelt ellenség ellen masérozának és dühösködének. Minekutánna ezen vitézi kézfzségért az egész Varga fereg a' maga fanyelű előljárótól vitézi módra megdísertetett volna; minden pénzeket meg-ivák, és estvére kelve a' magok feleségeikhez visszfa térének. Minden okos emberek álmélkodva bámúlnak ezen haszontalan képzelt vitézi Komédián, mellyel az új Szenátorok kétttség-kívül nem egyébre tzeloztanak, hanem

nem hogy magoknak edgy mulattságos napot tsináljanak; mivel az Amsterdami Sénátorok' le-hányása igen inyekezérent esett. E' még semmi, de már a' Patrioták, a' mint közelebb jött hírek bizonyítják, a' Helytartó Hertzeg' részén lévőkkel vért-is ontottanak, és már annyira ment közöttök a' dolog, hogy edgy valaki narants színre festett asztalát midön vitené baze az asztalastól, nem tsak az asztal vivöt ölék-meg; hanem a' házat, a' hová viszik vala, le-rontották és fel-dúlták. Már most mind a' H. Hertzeg részéről, mind az azzal ellenkező Hazafiak részéről gyül özve a' fegyveres nép, mellyből nem edgyebet, edgy hazafiak között lévő vérontást várhatunk. Ilyen bolond a' Belga!! — Az Austria Belgiambéliek pedig, a' mint ez előtt költ levelünkben-is írtak vala, vakmerő fővel a' F. Monárkha kegyelmes és jóvá tzelozó újj rendeléseinek közönségesen ellene állottanak, és magokat tovább annak esmerni, a' mik, nem akarják mind addig, valamig az ő régi hibás szokásokban és törvényeikben meg-nem erősítetnek. Ezeknek, ezen Török háborús széllel járó időkben roz tanátsadójak azon szomszédjak, ki őket erre öztönözte. Né-melly levelek kemény dolgokat írnak ezekről. — A' Vakmerőbbek házaikból költözvén, tüzet adnak azoknak — látsák mit nyernek; rövid időn tudokra léfzen.

Elegyes Hírek.

Nitimus in vetitum. A' Pápa Nunciussának azon tilalma, melly szerént ezen Könyvetske: *Mi a' Pápa?* meg tiltatott, olly figyelmetéfékké tette a' Lengyeleket, hogy Varsoyban minden nyelvre általforditatták és árúlják. — Ezt olvasom edgy levélből: Már edgy darab időtől fogva minden felé kezdették
alla-

alatomban hírlelni, hogy a' R. Sz. Atya, és az
 egész Széke Péternek az úgy nevezett Frájmaurer-
 társasággal edgy értelemben volna titkon; de ezt had-
 juk-el, és e' helyett ilyen híhető történettel kedves-
 kedjünk: midőn a' 7 esztendő s Pruszszus háborúkor
 a' Preszlaiói ütközetben olly számos Tsászári kato-
 nák estenek vala fogságba, és Magdeburgba vitétte-
 nek vala, idvezült édes Anyánk Mária Theresia
 edgynéhány R. Kathólikus hadi Papokat küldött vala
 ide, kik ezen fogoly lelkekről szotgalmatoskodná-
 nak. Vala ezek között edgy Sz. Ferentz Szerzete-
 béli Barát-is, ki annyira ment vala, hogy a' Fráj-
 maurerek' társaságába állá, és a' Lófikat-is minden
 tartózkodás nélkül járja vala a' Baráti köntösben. Tu-
 dósítást vész erről Auszriában a' Szerzet Provinciáliffa,
 ki el-írtózván rajta, törvénybe idézi vala a' Barátot;
 fogja a' Barát, egyenefsen Rómába XIII-dik Klémens
 Pápához folyyamodik, ki neki Absolutiót ada; mel-
 lyet a' Lófibau-is közönségelsé tévén, annakutánna-is
 minden tartózkodás nélkül járta ezen Társaság' gyűlé-
 seit, mint annak előtte. — Edgy' felettébb régi szo-
 kás az Rómánan, hogy minden 12 esztendő alatt újj
 mozgó házi eszközökkel ékesíttesék-fel a' Pápa Palo-
 tája, és a' régiek az ő jó-akarói között fel-osztassanak.
 Ezen idő megint el-tölt, és ezen régi szokást, azon-
 kívül, hogy ő Szentsége valamit előre tudott volna
 benne, tellyesítették; mellyet meg-látván a' Szent
 Atya, nem igen jó neven vevé, hogy illy szük idő-
 ben szükségtelenül olly nagy költségeket tevének. —
 A' F. Tsászárnak a' maga útjából Bétsbe a' fő-hadi-
 tanátrhoz küldött parantsolatja szerént a' nyári próba
 táborozások bizonyoson meg-lésznek. — A' Berli-
 ni Minisztérium a' jelen-való időben semmiben olly szor-
 galmatoson nem munkálódik, mint a' Sidók' állapot-
 tyá.

tyának meg-jobbittásában; mert a' Király azt akarja, hogy minden 'Sidó familiák, kik az ő országában laknak, vagy kereskednek, az ő hívségére meg-eskudjenek, és ennekutánna az ő Birodalma alatt ne idegenek, hanem hazafiak légyenek; és ennekutánna minden 'Sidó-taksák el-töröltessenek, 's csak azt az adót fizessék, mellyet más hazafiak fizetnek 's t. — A' Felsőleges Tsászár a' napokban a' Prágai Frájmaurereknek 3-dik Lósit-is építeni kegyelmesen megengedte; mivel ezen jó szívű tárfaság, a' nevelő házan kívül, még edgy siketek és némák' házat-is épített, és ezt a' Tárfaság a' maga költségén fen-tartya. Az ilyenekből teifzik - ki a' Frájmaurerekről való régi bal-vélekedés. — Minthogy ennekelőtte a' jófzágokra fokszor 3 annyi pénzt-is fel-kért (mint-ért) 's fel-vett adófsokkal igen bajos perlekedések vóltanak; a' F. Monárkha Pesten edgy ollyatén Táblát kíván az egész Ország', és hozzá tartozó tartományainak számára fel-állítani, a' több német tartományok' módja fzerént, hól mindég meg-lehet látni, mellyik Gavalér, mennyi pénzt veti-fel a' maga jófzágára, és hogy vallyon vehet-é többet, vagy nem? Ezen bölts rendelésért az egész Haza nagy háládással tartozik a' Monárkának. — Gróf Trautmansdorf eddig vólt Prélátus Úr, Tseh Országban Egerben Püspöknek tétetik, és hogy a' szegény paraszt 2, 3 mért-földnyire ne járjon templomba, az Ekklesiá' Kalfájából ő Felsőge mindenüvé templomokat épített Tseh Országban, és a' Papoknak 400 n. f. esztendeji fizetést rendel. — Edgy Brúzfzelből Bétsbe febarsen jött Kurir nagy dologról hozott tudósítást. —